

Streszczenie

pracy doktorskiej mgr Mariusza Brunki napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Tadeusza Maciejewskiego: *Biblioteczny egzemplarz obowiązkowy w Polsce na tle porównawczym. Pojęcie, dzieje i analiza prawa.*

Celem opracowania jest analiza świadczenia egzemplarzy obowiązkowych na tle konfliktu wydawców z uprawnionymi z tego tytułu bibliotekami o zakres obowiązku i krytykę zapisów ustawy z 7.11.1996 r. ze względu na ich nieefektywność i kosztowność.

Metodologicznie opiera się ono na trzech metodach: dogmatycznej, prawno- i historyczno-porównawczych, uzupełnionych analizą kosztów świadczenia egzemplarzy i refleksją aksjologiczną co do etycznej dopuszczalności żądania przez państwo świadczeń bezzwrotnych od jednej branży przedsiębiorców. Przeanalizowano historyczny i współczesny materiał prawny obejmujący ok. 100 aktów normatywnych z kilkunastu państw i omówiono dotychczasowy stan badań.

W pięciu **rozdziałach merytorycznych** dysertacji omówiono:

- 1) historyczny, społeczno-polityczny, ekonomiczny aspekt usług biblioteczno-wydawniczych. Zbadano formę powstania egzemplarza obowiązkowego poprzez rozbiór dyplomatyczny ordonansu z Montpellier (1537) i recepcję tego obowiązku w in. krajach wraz z powstaniem publicznych bibliotek i służby bibliotecznej. Podkreślono znaczenie polityki bibliotecznej i związków egzemplarza obowiązkowego z kontrolą druków. Uwzględniono też ekonomiczny aspekt przedsięwzięcia wydawniczego ze względu na koszty świadczenia egzemplarzy;
- 2) obowiązujące dziś systemy pozyskiwania egzemplarzy obowiązkowych w RP i in. państw (m.in. Francji, W. Brytanii, USA, Niemiec i Rosji) wraz z opisem procesu dochodzenia w nich do określonego modelu zaopatrywania bibliotek i jego wpływu na polskie ustawodawstwo;
- 3) szczegółową analizę dogmatyczną przepisów ustawy z 1996 r., które skonfrontowano następnie z odpowiednimi przepisami obowiązującymi w kilku innych państwach. Ustalono tak m.in. zakres zbieżności i rozbieżności między modelami pozyskiwania egzemplarzy obowiązkowych i zauważono liczne trudności w stosowaniu obecnego ustawodawstwa;
- 4) zobowiązaniowy i publicznoprawny charakter świadczenia egzemplarzy obowiązkowych, co pozwoliło na określenie jego części: wyróżnienie podmiotowej i przedmiotowej strony tego stosunku i zarysowanie jego treści. Nakreślono też pozycję wydawcy i status publikacji;

5) usytuowanie egzemplarza bibliotecznego jako świadczenia rzeczowego na rzecz państwa, podejmując próbę jego zdefiniowania w doktrynalnym tego słowa znaczeniu.

Na bazie tych ustaleń sformułowano **wnioski** w przedmiocie historycznej i współczesnej roli egzemplarza obowiązkowego, jak też kwestii teoretycznych i praktycznych stosowania tej instytucji. Sformułowano również kilka propozycji modyfikacji przepisów ukierunkowanych na zmniejszenie ilościowego obowiązku i zwiększenie gwarancji prawnych dla wydawców.